

هدف کلی : آشنایی با بحران های اقتصادی و زیست محیطی

اهداف جزئی : بحران اقتصادی - بحران زیست محیطی

مفاهیم اساسی : بحران اقتصادی - مصرف کنندگان - تولید کنندگان - نخستین بحران اقتصادی - مهم ترین بحران اقتصادی - بحران اقتصادی اخیر - مقایسه بحران اقتصادی با چالش فقر و غنا - رابطه بحران اقتصادی با چالش فقر و غنا - رابطه بحران اقتصادی با نظام سیاسی - اقتصاد جهانی - بحران زیست محیطی - آسیب های زیست محیطی - رویکرد انسان مدرن و فرهنگ معاصر غرب نسبت به طبیعت - نگاه توحیدی به طبیعت - نگاه اساطیری به طبیعت - رابطه بحران زیست محیطی با طبیعت ، انسان و جامعه - همایش های بین المللی در باره بحران های زیست محیطی - جنبش های حامی زیست محیطی پیمان باسل - بحران ایجان - بحران بوپال.

معانی لغات درس :

لغت	معنی	لغت	معنی	لغت	معنی
بحران	آشوب	تولید کنندگان خرد	تولید کنندگان نوپا	دامنه	دنباله
فروپاشی	سقوط	وال استریت	*	شگرف	نادر و کمیاب
انسان مدرن	انسان دنیوی	اختلال	مشکل	ماده خام	مواد اولیه
تسخیر	تصرف - اشغال	تسبیح	ذکر و نیایش	نیروهای ماورایی	انرژی نهفته درون انسان
فناوری مدرن	فناوری پیشرفته	جبران ناپذیر	خوب نشدنی	حاشیه نشینی	مهاجر نشین

* **وال استریت :** خیابان وال - نام خیابانی در قسمت جنوبی شهر منتهی در نیویورک است که محل اصلی بورس سهام نیویورک بوده و این خیابان از نظر تاریخی محل بزرگترین بانک ها و شرکت های سرمایه گذاری دنیا می باشد.

مقدمه : صفحه ۹۱

● **بحران چیست و چگونه به وجود می آید ؟** هر نظامی مثل بدن انسان ، یارانه ، منظومه شمسی و..... در حالت طبیعی از تعادل برخوردار است . بحران هنگامی ایجاد می شود که برخی تغییرات درونی و بیرونی ، تعادل تعادل کل نظام را بر هم بزند برای مثال : بدن انسان همواره در معرض عوامل بیماری زا قرار دارد و بیمار می شود ولی هنگامی که بیماری قابل کنترل نباشد و بدن را از وضعیت طبیعی خارج کند بحران پدید می آید . نظام جهانی نیز دچار بحران هایی می شود . در واقع بحران ها ، چالش هایی با ابعاد گسترده تر و عمیق تر هستند . از جمله این بحران ها می توان به **بحران اقتصادی و بحران زیست محیطی** اشاره کرد .

بحران های اقتصادی : صفحه ۹۲ تا ۹۳

● **بحران اقتصادی :** بحران اقتصادی (چالش سیاسی ، اقتصادی و اجتماعی - عارضی و مقطعی) **اقتصاد** کشور را دچار اختلال می کند .

● **پیامد بحران اقتصادی :** مصرف کنندگان قدرت خرید خود را از دست می دهند ، تولیدکنندگان بازار فروش کالاهای خود را از دست می دهند ، کارخانه ها تعطیل می شود ، نیروی کار بیکار می شود .

- **نخستین بحران اقتصادی:** در سال ۱۸۲۰ در انگلستان رخ داد. و مهم ترین آن در فاصله دو جنگ جهانی یعنی سالهای ۳۳-۱۹۲۹ که ۴۰ میلیون نفر کارگر بیکار شدند و هزاران موسسه اقتصادی تعطیل شد. **بحران اقتصادی سالهای اخیر:** در اروپا و آمریکا در سال ۲۰۰۸ رخ داد و هم چنان ادامه دارد.
- مقایسه بحران اقتصادی و چالش فقر و غنا: **شباهت:** هردو هویت اقتصادی دارد. **تفاوت:** ۱- چالش فقر و غنا همیشگی و مستمر است اما بحران اقتصادی مقطعی و دوره ای است ۲- چالش فقر و غنا به افراد فقیر آسیب می رساند اما چالش بحران اقتصادی همه افراد جامعه را درگیر می کند. البته **سرمایه داران** اگرچه از بحران اقتصادی آسیب می بینند اما سعی می کنند با ابزارهایی مثل تحریم این بحران ها را به **اقشار ضعیف جامعه** و **تولیدکنندگان خرد** (نوپا) انتقال دهند به همین دلیل است که **بحران اقتصادی با فقر و غنا** پیوند می خورد و **دامنه فقر را افزایش** می دهد.
- اگر بحران اقتصادی کنترل نشود زمینه برای **فروپاشی نظام سیاسی و حکومتی** را فراهم می سازد.
- **بحران اقتصادی** در ابتدا در ابتدا مربوط به **جوامع غربی** بود و ناشی از **عوامل داخلی** آن جوامع بود اما با **جهانی شدن اقتصاد** و کاهش مرزهای سیاسی و جغرافیایی در صورتی که **منطقه ای دچار بحران** شود به کل جهان سرایت می کند و **کل جهان** را درگیر می سازد.

صفحه ۹۳

تحقیق کنید

در باره جنبش وال استریت و ارتباط آن با بحران اقتصادی ۲۰۰۸ م تحقیق کنید:

جواب: این جنبش به دلیل ناعادلانه بودن درآمدها، رکود اقتصادی، نبود دموکراسی واقعی و بیکاری در خیابان وال استریت واقع در نیویورک آمریکا شکل گرفت.

بحران زیست محیطی: صفحه ۹۴ تا ۹۶

- **بحران زیست محیطی:** بحران **فرامنطقه ای** و **جهانی** است. محیط طبیعی که ما در آن زندگی می کنیم محیط زیست ما را تشکیل می دهد. برخی **بحران زیست محیطی** را **مشکل سرنوشت ساز انسان های قرن بیست** می دانند.
- **بخوانیم بدانیم:** برخی از آسیب های زیست محیطی: ۱- آلودگی هوا در اثر گازهای شیمیایی، ریزگردها و فلزات سنگین ۲- تخریب لایه ازن، در اثر افزایش گازهای گلخانه ای ۳- از بین رفتن منابع آب در اثر آلودگی آب های سطحی و زیر زمینی ۴- آلودگی دریاها در اثر عوامل فیزیکی و شیمیایی ۵- بارش باران های اسیدی در اثر آلودگی آب و هوا ۶- گرم شدن کره ی زمین و خشکسالی ۷- مسمومیت خاک در اثر تجمع مواد تجزیه ناپذیر، سموم آفت کش، مواد رادیواکتیو و پلیمرها ۸- تهی شدن منابع طبیعی تجدید ناپذیر در نتیجه استفاده بی رویه انسان معاصر ۹- در معرض نابودی قرار گرفتن حدود یک سوم از انواع جانوران و گیاهان.
- امروزه بحران زیست محیطی متعلق به منطقه ای خاص نیست. بلکه همه زندگی را از جمله زندگی انسان - همه جانوران - آب و هوا و خاک و.... را فراگرفته است.
- اولین مراکزی که با بحران زیست محیطی مواجه شدند **شهرهای صنعتی** در غرب بود که با تشکیل **زندگی مدرن** بر دامنه بحران زیست محیطی افزود. و **ارتباط متقابل انسان و طبیعت** را دچار مشکل کرد.
- انسان مدرن بعد از **انقلاب صنعتی** هرچند پیروزی و تسلط خود بر طبیعت را نوید داد اما تسلط او بر طبیعت سبب مشکلاتی (**بحران زیست محیطی**) شد و ارتباط متقابل انسان و طبیعت را دچار مشکل کرد.

● برخی از اندیشمندان غربی معتقدند بحران زیست محیطی به خاطر **رویکرد انسان مدرن به طبیعت** است چون آنها طبیعت را **ماده خام و بی جان و روح** می دانند که به اجازه خود هر نوع دخل و تصرفی می تواند بر آن داشته باشد و گمان می کند با تسلط بر طبیعت می تواند تمامی مسائل و مشکلات خود را حل کند اما اینگونه نبوده است .

● در نگاه **توحیدی طبیعت آیت و نشانه خداست** و همه موجودات بر اساس درک خود به ستایش خدا مشغول هستند و به سوی خدا باز می گردند .

● در نگاه **اساطیری** طبیعت ماده خام نیست بلکه بعد **غیر مادی و ماورایی** هم دارد .

● نگاه **انسان مدرن** به طبیعت معنوی نیست بلکه **دنیوی** است و نگاه معنوی داشتن به طبیعت را از پندارهای دوره کودکی می داند و تنها راه تسلط بر طبیعت را **علوم تجربی و ابزار و فناوری** می داند . هرچند با تسلط بر طبیعت موجب **رشد صنعت** در جامعه شده است و رفاه و آسایش را برای مردمان خود فراهم ساخته است اما صدمات جبران ناپذیری را بر طبیعت وارد ساخته است .

● بحران های زیست محیطی ابتدا **روابط انسان و طبیعت** را دچار اختلال کرد . سپس **روابط انسان ها و جوامع** نیز سرایت کرد و موجب **آسیب های سیاسی ، اقتصادی ، اجتماعی** (مثل : فقر - مهاجرت - بیکاری - حاشیه نشینی و اختلافات سیاسی منطقه ای و فرامنطقه ای) شد .

● جوامع غربی برای حل چالش های بحران زیست محیطی **همایش های بین المللی** تشکیل دادند اما نتوانستند شدت بحران را کاهش دهند . در کنار همایش های بین المللی در غرب **اعتراضات و واکنش های مردمی** نیز شکل گرفت و **جنبش های مردمی** را پدید آورد .

بخوانیم و بدانیم : صفحه ۹۶

● در قرن بیستم ، کشورهای غربی ، زباله های سمی خود را به کشورهای جهان سوم ارسال می کردند تا در آنجا دفن و انبار شود .

● برخی جنبش های حامی محیط زیست این اقدام را استعمار سمی و نژاد پرستی زیست محیطی نامیده اند . در این استعمار ، جوامع سلطه گر که حتی سوزاندن زباله و دفن پلاستیک را در خاک خود ممنوع اعلام کرده اند ، مردم و سرزمینی دیگر را **زباله بان و زباله دان** خود می دانند و زباله های اتمی و سمی خود را در خاک آنها دفن می کنند .

● در سال **۱۹۸۹ م** سازمان ملل با طرح **پیمان باسل** تلاش کرد تا از انتقال زباله های کشورهای صنعتی به کشورهای فقیر جلوگیری کند . اما برخی کشورهای غربی این پیمان را نپذیرفتند و برخی دیگر با دور زدن قوانین بین المللی ، سوء استفاده از نیاز مالی و کم اطلاعی افراد یا دولتها ، همچنان به صدور زباله های خود به کشورهای چینی ، غنا ، سومالی ، نیجریه ، مصر ، هند ، اندونزی و مغولستان مشغول اند . کشورهای فقیر هم به امید کسب درآمدي ناچيز از این راه ، به این تجارت تن داده اند .

● در **قرن بیستم** صادرات زباله همچنان یک تجارت بین المللی پر رونق و رو به گسترش است که در کشورهای جهان سوم بحران ایجاد می کند . **بحران ایبجان** در ساحل عاج و **بحران بوپال** در هند نمونه هایی از بحران های زیست محیطی در این دو قرن است .

تفاوت ها	شبهات ها	چالش های اقتصادی و اجتماعی
مقطعی و دوره ای	هویت اقتصادی	بحران اقتصادی
مستمر و همیشگی	ریشه در نابسامانی های فرهنگی دارند و همراه با آثار و تبعات سیاسی هستند و می توانند امنیت نظام سیاسی را به مخاطره اندازند	چالش فقر و غنا

Samadi